

Disiplin Hükümleri Uygulama Rehberi

DİSİPLİN VE DİSİPLİN CEZASI KAVRAMI

Devlet memuru yönünden kelime anlamına bakıldığında disiplin; “konulmuş bulunan kurallara uymak için ya da uyulduğunu göstermek için, memurun gösterdiği eylem ve bu konudaki yeteneklerin görünümü”dür.

İdare hukuku açısından bir tanımlama yapmak gerektiğinde disiplin; “kamu hizmetlerinin yürütülmesini ve iç düzeni korumak ve sağlamak için, bunları bozan eylemlerde uygulanan kurallar bütünüdür” denilebilir.

Başka bir ifadeyle disiplini, “Devlet memuru görevinin ifası ve memuriyet sıfatıyla ilgili kanun ve diğer mevzuatın uygulanmasını öngördüğü kural ve esasların bütünü” olarak tanımlamak da mümkündür.

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 124üncü maddesi hükmüne göre disiplin kavramını “kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacıyla; kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin Devlet memuru olarak emrettiği ödevleri yurt içinde ve dışında yerine getirmek, uyulmasını zorunlu kıldığı hususları yapmak, yasakladığı işleri yapmamak” şeklinde tanımlayabiliriz.

Disiplin cezası, kamu görevlilerinin mensubu bulundukları kurumun düzenini bozan tutum ve davranışlarına karşı uygulanan bir yaptırım olup, yasaklanmış bir eylemin cezalandırılması suretiyle, aynı türden davranışların yeniden gösterilmesine engel olunması hedeflenmektedir.

Disiplin cezalarının amacı, kamu kurum ve kuruluşlarında; personelin çalışması ve iç düzenin sağlanması için gerekli olan şartları bozucu eylem ve hareketleri önlemektir. Başka bir ifadeyle disiplin cezalarının amacı; kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesi, görevin ifasına ilişkin ve genel kamu düzeniyle ilgili kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine uygun hareket ve kurumların huzurunun sağlanmasını temin etmektir.

DİSİPLİN CEZALARININ ÖZELLİKLERİ

- Disiplin cezaları, kanunidir.
- Disiplin cezaları, takdiridir, ancak keyfi değildir.
- Disiplin cezaları, eşitlik ilkesine göre düzenlenmiştir.
- Disiplin cezaları, kademeli ve ölçülüdür.
- Disiplin cezaları, kişiseldir.

- Disiplin cezaları, kesindir.
- Disiplin cezaları, verildiği tarihte geçerlidir.
- Aynı olaydan dolayı kişiye yalnızca bir disiplin cezası uygulanır.
- Disiplin cezası verilmesinde yargı organı kararı aranmaz (Aynı olaydan dolayı yargı organlarınca kovuşturma açılması, disiplin soruşturması açılmasını engellemez.)

DİSİPLİN CEZALARININ TÜRLERİ VE MAHİYETİ

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda yer alan disiplin cezaları, idare hukuku prensiplerine göre aşağıdaki şekilde tasnif edilebilir:

- Önleyici disiplin cezaları (Uyarma, kınama)
- Ceza mahiyetindeki disiplin cezaları (Aylıktan Kesme, Kademe İlerlemesinin Durdurulması)
- Yasaklama ve çıkarma mahiyetindeki disiplin cezaları (Devlet Memurluğundan Çıkarma) olup,

Uyarma: Memura görevinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir.

Kınama: Memura görevinde ve davranışlarında kusurlu olduğunun yazı ile bildirilmesidir.

Aylıktan Kesme: Memurun brüt aylığından 1/30 - 1/ 8 arasında kesinti yapılmasıdır.

Kademe İlerlemesinin Durdurulması: Fiilin ağırlık derecesine göre memurun bulunduğu kademe kademe ilerlemesinin 1 - 3 yıl durdurulmasıdır.

Devlet Memurluğundan Çıkarma: Bir daha Devlet memurluğuna alınmamak üzere memurluktan çıkarmaktır.

Belirtilen bu disiplin cezalarını gerektiren fiil ve haller Kanunun 125inci maddesinde sayılmıştır.

Maddenin sonunda yer alan;

“Disiplin cezası verilmesine sebep olmuş bir fiil veya halin cezaların sicilden silinmesine ilişkin süre içinde tekrerründe bir derece ağır ceza uygulanır. Aynı derecede cezayı gerektiren fakat ayrı fiil veya haller nedeniyle verilen cezaların üçüncü uygulamasında bir derece ağır ceza verilir.

Geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmalarını olumlu olan ve iyi veya çok iyi derecede sicil alan memurlar için verilecek cezalarda bir derece hafif olanı uygulanabilir.” hükmü ile,

“Öğrenim durumları nedeniyle yükselebilecekleri kadroların son kademesinde bulunan Devlet memurlarının Kademe İlerlemesinin Durdurulması cezasının verilmesini gerektiren hallerde brüt aylıklarının $\frac{1}{4}$ ’ü - $\frac{1}{2}$ ’si kesilir ve tekrerründe görevlerine son verilir.”

hükmünün uygulanmasını basit birer örnek ile açıklayalım.

Daha iyi anlaşılması açısından; Devlet Memuru hakkında Uyarma ve Kınama cezalarının uygulanmasından 5 sene, Aylıktan Kesme ve Kademe İlerlemesinin Durdurulması cezalarının uygulanmasından 10 sene sonra, memurun davranışlarındaki olumlu gelişmeler ve talebi üzerine bu cezalarının sicilinden silinebileceğini hatırlatmak istiyoruz.

Örnek 1. Usulsüz müracaat ve şikayette bulunmak fiilini işlemesi nedeniyle 01.07.2005 tarihinde “Uyarma” cezası verilen Memur (A) bu cezanın sicilden silinme süresi olan 01.07.2010 tarihine kadar herhangi bir tarihte aynı fiili, yani usulsüz müracaat ve şikayette bulunmak fiilini işlemesi halinde Uyarma cezasının bir derece ağırlı olan “Kınama” cezası ile tecziye edilecektir.

Örnek 2: Usulsüz müracaat ve şikayette bulunmak fiilini işlemesi nedeniyle 01.07.2005 tarihinde “Uyarma” cezası verilen Memur (A) bu cezanın sicilden silinme süresi olan 01.07.2010 tarihine kadar aynı cezayı gerektiren Göreve Geç Gelmek fiilini işlemiş olsa yine “Uyarma” cezası ile, daha sonra da Belirlenen Kılık ve Kıyafet Hükümlerine Aykırı Davranmak fiilini işlemiş olması halinde; Uyarma cezasının bir derece ağırlı olan “Kınama” cezası ile cezalandırılacaktır.

Örnek 3: Özürsüz olarak bir gün göreve gelmeyen Memur (B)’ye bu fiili nedeniyle “Aylıktan Kesme” cezası verilmesi gerekmekte ise de; geçmiş çalışmalarının olumlu olması ve iyi derecede sicil almış olması halinde bir derece hafifi olan “Kınama” cezası uygulanabilecektir.

Örnek 4: Lise mezunu olup yükselbileceği derecenin son kademesinden (Üçüncü derecenin 8inci kademesi) maaş alan Memur (C)’nin 01.03.2005 tarihinde görev yerinde alkollü içki içmek fiilini işlemesi nedeniyle hakkında “Kademe İlerlemesinin Durdurulması” cezası uygulanması gerekmekte ise de, yükselbileceği derecenin son kademesinde bulunması nedeniyle $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ oranında “Aylıktan Kesme” cezası uygulanacak, bu cezanın sicilden silinme süresi (10 yıl) içerisinde aynı fiili bir kez daha işlemesi halinde “Devlet Memurluğundan Çıkarma” cezası ile cezalandırılacaktır.

DISİPLİN CEZASI VERMEYE YETKİLİLER

Uyarma, Kınama ve Aylıktan Kesme cezaları disiplin amirleri tarafından, Kademe İlerlemesinin Durdurulması cezası memurun bağlı bulunduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra atamaya yetkili amirler, İl Disiplin Kurulu kararına dayanan hallerde valiler tarafından verilir.

Devlet Memurluğundan Çıkarma cezası amirlerin bu yoldaki isteği üzerine memurun bağlı bulunduğu kurumun Yüksek Disiplin Kurulu kararı ile verilir. Kurulların ayrı bir ceza tayinine yetkisi yoktur. Cezayı kabul veya ret ederler. Ret halinde atamaya yetkili amirler 15 gün içinde başka bir disiplin cezası vermekte serbesttirler.

Teşkilatımızda görev yapan personelin disiplin ve üst disiplin amirlerinin kimler olduğu 09.02.2006 tarih ve 26075 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Gelir İdaresi Başkanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği’ne bağlı cetvellerde gösterilmiş olup, disiplin suçu işledikten sonra görev yeri değişen veya görev yeri değiştikten sonra disiplin suçu işlediği anlaşılan memurlar hakkında disiplin hükümlerinin nasıl uygulanacağı konusunda tereddütler olduğu görülmektedir. Burada göz önünde bulundurulması gereken husus disiplin soruşturması yapılmasında ve ceza uygulanmasında memurun disiplin suçunu işlediği tarihteki görev yeri esas alınacaktır.

Örnek: (A) Vergi Dairesinde görevli iken (B) Vergi Dairesinde görevlendirilen Memur (X)in disiplin suçu işlediği (B) Vergi Dairesinde görevlendirildikten sonra anlaşılmış olması halinde, ilgili memur hakkında disiplin soruşturması açılması ve ceza uygulaması (A) Vergi Dairesindeki disiplin amiri tarafından gerçekleştirilecektir.

Bu kişi hakkında disiplin soruşturması yapan disiplin amirinin başka bir vergi dairesine veya başka bir ile atanması halinde yerine atanan amir tarafından soruşturma tamamlanıp ceza uygulanabilecektir.

DİSİPLİN CEZASININ DÜŞMESİ

- Suçu işleyenin ölümü
- Kanun hükmündeki değişikliğin suçlunun lehine olması
- Soruşturma ve ceza uygulama zamanaşımı, hallerinde disiplin cezası düşer.

Burada soruşturma ve ceza uygulamada zamanaşımı konusuna açıklık getirmek istenirse; 657 sayılı yasanın 125inci maddesinde sayılan fiil ve halleri işleyenler hakkında, bu fiil ve hallerin işlenildiğinin öğrenildiği tarihten itibaren; Uyarma, Kınama, Aylıktan Kesme ve Kademe İlerlemesinin Durdurulması cezalarında 1 ay, Devlet Memurluğundan Çıkarma cezasında ise 6 ay içerisinde disiplin soruşturmasına başlanmadığı takdirde, disiplin cezasını gerektiren fiil ve halin işlenildiği tarihten itibaren nihayet 2 yıl içinde disiplin cezası verilmediği takdirde, ceza verme yetkisinin zamanaşımına uğrayacağı kanunda belirtilmiştir.

Disiplin cezasını gerektiren fiil ve hallerin işlenildiğinin şikayet ve iddia edilmesi üzerine, ihbar yoluyla ve yapılan teftiş - inceleme ve araştırma sırasında idarece öğrenilebileceği, soruşturmaya başlamada asıl olanın fiilin işlenildiği tarih değil, idarece öğrenildiği tarih olacağı, fiilin işlenildiği tarihin ise 2 yıllık sürenin hesabında dikkate alınacağı bilinmelidir.

Ayrıca, 2 yıllık sürenin içine soruşturma tamamlandıktan sonra disiplin amirlerine tanınan karar verme sürelerinin de dahil olduğunu unutmamak gerekir ki bu süreler; Uyarma, Kınama ve Aylıktan Kesme cezalarında soruşturmanın tamamlandığı günden itibaren 15 gün, Kademe İlerlemesinin Durdurulması cezasını gerektiren hallerde soruşturma dosyası kararını bildirmek üzere yetkili disiplin kuruluna 15 gün içinde gönderilir. Kurul dosyayı aldığı tarihten itibaren 30 gün içinde kararını bildirir. Devlet Memurluğundan çıkarma cezasında, soruşturma dosyası Yüksek Disiplin Kurulu’na intikal ettikten sonra azami 6 ay içinde karara bağlanır.

MEMURUN SAVUNMA HAKKI

Devlet Memuru hakkında savunması alınmadan disiplin cezası verilemez. Bu ifade savunma vermeyen memurun ceza almaktan kurtulacağı şeklinde anlaşılmamalıdır. Şöyle ki; disiplin amirinin veya yetkili disiplin kurulunun 7 günden az olmamak üzere vereceği süre veya belirtilen bir tarihte savunmasını yapmayan memur savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

Yanlış yorumlara ve uygulamalara sebebiyet vermemesi açısından, soruşturmacı tarafından soruşturma esnasında alınan ifadeler ile soruşturma tamamlandıktan sonra disiplin amirleri tarafından alınan savunmaların birbirinden farklı olduğunu özellikle vurgulamak istiyoruz. Alınan ifadeler olayın açıklığa kavuşturulması ve memurun suçlu olup olmadığı yönünde soruşturmacı tarafından değerlendirilirken, savunma ile suçlu olduğu sabit görülen memurun konuya ilişkin ileri sürmek istediği hususları ifade edebilme imkanı tanınmaktadır.

Ayrıca hakkında memurluktan çıkarma cezası istenen memur, soruşturma evrakını inceleme, tanık dinletme, kendisi veya vekili vasıtasıyla yazılı veya sözlü savunma yapma hakkına sahiptir.

DİSİPLİN CEZALARININ UYGULANMASI

Disiplin cezaları verildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder ve derhal uygulanır. Aylıktan Kesme Cezası, cezanın verilmiş tarihini takip eden aybaşında uygulanır. Sicillerine işlenilmek üzere Vergi Dairesi Başkanlığı atamalı memurlar hakkında verilen disiplin cezalarına ait belge asılları; savunma istem yazısı - tebellüğ belgesi, savunma dilekçesi, ceza yazısı tebellüğ belgesi İnsan Kaynakları Grup Müdürlüğü'ne (İnsan Kaynakları Müdürlüğü) Gelir İdaresi Başkanlığı atamalı personele ait olanlar, Gelir İdaresi Başkanlığı İnsan Kaynakları Dairesi Başkanlığı'na gönderilir.

Devlet Memurluğundan Çıkarma cezası ayrıca Devlet Personel Başkanlığı'na bildirilmek üzere Gelir İdaresi Başkanlığı İnsan Kaynakları Dairesi Başkanlığı'na intikal ettirilir.

DİSİPLİN CEZALARINA İTİRAZ

Disiplin amirleri tarafından verilen Uyarma ve Kınama cezalarına karşı itiraz, varsa bir üst disiplin amirine, yoksa disiplin kurullarına yapılabilir.

Örnek: (A) Vergi Dairesinde görevli Memur (B), Müdür Yardımcısı tarafından kendisine verilen Uyarma cezasına karşı itirazını Vergi Dairesi Müdürüne yapacaktır.

Yapılacak itirazlarda süre kararın ilgiliye tebliğinden itibaren 7 gündür. Bu süre içinde itiraz edilmeyen cezalar kesinleşir. İtiraz edilmeyen cezalar ile itiraz üzerine verilen kararlar kesin olup, bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz.

İtiraz mercileri, itiraz dilekçesi ve eklerinin kendilerine intikalinden itibaren 30 gün içerisinde kararlarını vermek zorundadırlar. İtiraz mercileri, verilen cezayı aynen kabul edebilecekleri gibi, cezayı hafifletebilir veya tamamen kaldırabilirler.

Aylıktan Kesme, Kademe İlerlemesinin Durdurulması ve Devlet Memurluğundan Çıkarma cezalarına karşı idari yargı yoluna başvurulabilir.

İtiraz üzerine veya yargı tarafından kaldırılan cezalar sicilden silinir.

DİSİPLİN SORUŞTURMASI

RAPOR ÖRNEĐİ

SORUŞTURMA RAPORU

Sayı : BR-2006/1-

ANKARA

.../.../2006

SORUŞTURMA YAPANIN

Adı Soyadı :

Unvanı : Müdür Yardımcı / Müdür

SORUŞTURMA EMRNİN

Tarih ve sayısı : Vergi Dairesi Başkanlığı Makamının/.../2006
tarih ve sayılı yazıları.

SORUŞTURMA KONUSU

: (A) Vergi Dairesi Memuru (B) hakkında

SONUÇ

: Raporun “Sonuç” bölümünde açıklanmıştır.

RAPORUN EKLERİ

: 8

I. KONU:

Vergi Dairesi Başkanlığının (A) Vergi Dairesi Müdürlüğü tarihli yazısı ile Memur (B)'nin tarihinde dairede adaba uygun olmayan sözler nedeniyle kendisinden şikayetçi olduğunu tarih ve sayılı yazısı ile de adı geçen memurun tarihinde aynı serviste görevli Memur (C) ile tartışarak servis kapısını kırdığının bildirilmesi üzerine Vergi Dairesi Başkanlık Makamının tarih ve sayılı yazıları ile disiplin soruşturması görevi verilmiştir. (EK- 1, 2, 3, 4)

II. YAPILAN İNCELEME VE SORUŞTURMA:

a. (A) Vergi Dairesi Müdürlüğü memuru (B) tarihli ifadesinde

.....

.....

ifade etmiştir. (EK- 5)

b. (A) Vergi Dairesi Müdürlüğü memuru (C) tarihli ifadesinde

.....

.....

ifade etmiştir. (EK- 6)

c. Olayı gördüğü belirtilen Memur (D)) tarihli ifadesinde
.....

ifade etmiştir. (EK- 7)

d. (A) Vergi Dairesi Müdürlüğü Servis Şefi (E) tarihli ifadesinde
.....

ifade etmiştir. (EK- 8)

III. DEĞERLENDİRME:

-

-

İnceleme ve araştırma sonuçları, elde edilen delilleri diğer veriler, ifadeler ilgili mevzuata göre değerlendirilerek, ispatlanan veya ispatlanmayan hususlar açık bir şekilde belirtilir. Olayın yasa ve diğer mevzuat karşısında suç teşkil edip etmediği somut bir şekilde ortaya konulur.

IV. SONUÇ:

(A) Vergi Dairesi Müdürlüğü memuru (B)'nin tarihinde dairede adaba uygun olmayan sözler söylemesi ve aynı dairede görevli Memur (C) ile tartışıp servisin kapısını kırması nedeniyle yapılan soruşturma neticesinde

Memur (B)'nin:

1- 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun değişik 125inci maddesinin (B) bendinin (h) fıkrası gereğince "Kınama" cezası ile cezalandırılması gerektiği,

2- Kırılan servis kapısını yaptırması nedeniyle bu konuda herhangi bir tazmine gerek olmadığı,

3- Vergi Dairesinde çalışma huzurunun temini açısından ilgilinin görev yerinin değiştirilmesinin uygun olacağı,

Görüş ve kanaatine varılmıştır./....../2006

Dil Undefined